

Motivation. N.F.S. Grundtvigs Pris 2020

Det er svært at forstå det, når man ikke forstår det. Når man mærker, at man er med, hører til, er del af en sammenhæng, så *mærker* man det faktisk lige præcis slet ikke. Det er bare varmt og trygt og åbent og lige til. Det er først, når det ikke er sådan, at man mærker det. Det er først, når man er udenfor, at man ser, der er et 'indenfor', en tærskel, en grænse. Det er svært at forstå, når man ikke forstår det.

Der findes mennesker – og jeg ved, det er svært at forstå for nogle – der ikke elsker fællessang. Der findes endda ganske mange af dem – også her i det syngende Danmark. Og mange gange har jeg selv stået i sammenhænge – til foredrag, til familiefester, til gudstjeneste og meget andet – og haft lyst til at hive ham eller hende ved siden af mig i ærmet og sige: Syng nu med! Bare tag den fra andet eller tredje vers, hvis ikke du kender den – det er meget sjovere at være med end at være udenfor. Eller: Hjerneforskningen (for det er jo den, vi i dag tyer til, når noget skal understreges som *virkelig* sandt) siger, at det aktiverer alle de rigtige centre i hjernen, når du synger. Det er som sex. Eller forelskelse. Det er faktisk et lykkemiddel. Når blot man kaster sig ud i det – eller ind i det.

Det er svært at forstå det, når ikke man forstår det. Men dette års to prismodtagere af N.F.S. Grundtvigs Pris har en særlig evne til at række ud og invitere ind. Måske er det fordi, I forstår, at man ikke kan forstå andres ubehag ved det, man selv elsker, og at I derfor i virkeligheden ganske ydmygt – men samtidig enormt ambitiøst – holder jer til det, man kan: At række ud. I forsøger ikke at sælge et lykkemiddel, men I rækker ud og forsøger dermed at vise, at sangen kan man være med i uden at miste sig selv, og at der er flere veje til at være med og holde invitationen åben. I rækker ud.

...

Men så er findes der jo også mennesker, der bare elsker det. Og tro ikke, det er nemmere her. For fællessange er sprængfarligt materiale. Alene valget af melodi. For nogle er sommeren nærmest ødelagt, før den rigtig er begyndt, hvis Midsommervisen bliver sunget på Shu-bi-duas melodi, og husk også endelig den rette endelse – og ikke Kim Larsens – på 'Det er i dag et vejr'. Den næstsidste tone SKAL VÆRE en ottendedelsnote. For andre er det provokerende i sig selv, at der findes mennesker, for hvem detaljerne og nuancerne – for slet ikke at tale om punkteringerne(!) – betyder noget. Fra hver sit sted kan disse grupperinger så beskyldte hinanden for at være ekskluderende.

Og så er der indholdet – som selvfølgelig også er sprængfarligt. Hvorfor skal vi altid synge så mange nationalromantiske sange, spørg nogle – og er bølge overhovedet brede? Hvorfor dukker Gud altid op i femte eller sjette vers i næsten enhver god højskolesang? Hvorfor synger vi ikke noget mere om klimaet, og hvorfor synger vi så meget mere *om* kvinder end sange skrevet *af* kvinder? Det er ikke så underligt – måske – at vi fællessangglade ofte tyer til årstidssangene – eller som forfatteren Jane Austen formulerer det: "If you cannot think of anything appropriate to say, you will restrict your remarks to the weather" (replik i romanen *Sense and Sensibility*).

Men også her har I, dette års modtagere af N.F.S. Grundtvigs Pris, et mod og en stærk insistens på ikke at give nogen patent på, hvad der er 'de rigtige' fællessange. I viser, at sangskatten både er en guldgrube af perler fra fortiden, og at det er levende og bevægelig skat – en skat, der hele tiden fornyr sig. I blander genrer, I inviterer ind til at synge gammelt, nyt, for børn, for voksne, rytmisk og traditionelt, salmer og sange – både de politiske, og dem, der handler om vejret.

...

Jeg vil forsøge med denne motivation at strække det så langt, jeg kan, med at afsløre jeres navne. Inden I gætter det. Det bliver nok sværere, når jeg nu nævner, at I får årets N.F.S. Grundtvigs Pris, både for jeres vedvarende arbejde gennem mange år for sangen og for fællessangen, men ikke mindst for jeres særlige indsats de seneste måneder under coronakrisen. Ganske mange har nok – som jeg selv – oplevet coronakrisen som både virkelig og uvirkelig. Det er en virkelig sygdom for syge og pårørende. Men det er samtidig *uvirkeligt* at være med til at bekæmpe noget på en måde, hvor det, man skal levere, er at blive hjemme. Ganske mange har dertil oplevet den krise, der slet ikke er slut, som meget ensom. For nogle har ensomheden været der med det samme, fra den ene dag til den anden: Det sociale liv totalt afbrudt, ingen besøg på plejehjemmet eller i enpersonsboligen. For andre er det en mere snigende ensomhed, det sociale liv er amputeret, det kulturelle liv er amputeret, det åndelige liv er amputeret – og det er ikke til at se en ende på det. Denne ensomhed har I selvfølgelig ikke fikset. Den er der. Og den er en aktuell udfordring. Men jeg er alligevel slet ikke i tvivl om, at uden jeres indsats havde dette været langt værre. Uden jeres forståelse for, at et levende menneskeliv nødvendigvis må være andet og mere end et sundt og raskt menneskeliv, og jeres hurtighed i forhold til at få sat et initiativ på benene, der tog alvorligt, at det, der er vigtigt for og mellem mennesker, handler om andet end smittetal, uden dette havde afstanden imellem os været langt større. Langt større afstand end tilrådeligt.

Dette års prismodtagere er Anne Karine Prip, producent og kunstnerisk leder for DR Pige-koret og chefdirektør for DR Pige-koret Phillip Faber. I modtager prisen for jeres lange, ihærdige arbejde for sangen og for sangens udbredelse, og især for jeres initiativ, 'Morgensang på DR', som I lynhurtigt iværksatte og fik etableret, da coronakrisen lukkede landet ned. I den brede offentlighed er det dig, Phillip, man kender ansigtet på, og som nærmest er blevet synonym med morgensang – og opvarmning og underlige ansigter – mens du Anne Karine i højere grad arbejder bag linjerne. Men det er jeres fælles samarbejde, fælles inspiration og glæde ved at arbejde sammen, der får så meget til at lykkes – herunder morgensangsinitiativet.

I har vist, at fællessang og landsdækkende medier godt kan sammen – og at landsdækkende medier ikke er envejskommunikation, men at man godt kan bringe mennesker sammen og invitere til deltagelse, selvom vi hver især står i vores dagligstue. I har åbnet vores fælles sangskat, og I har vist en stærk forståelse for, hvilket enormt potentiale, fællessangen er, og hvad den kan – ikke mindst i krisetider. Og I har dermed også vist noget om, hvad de fælles landsdækkende medier kan og skal bruges til i krisetider eller når noget uventet rammer os. I har rakt ud og inviteret ind, rakt ud og inviteret ind, og jeres indsats er uvurderlig. Ingen har patent på fællessangen – heller ikke jer – og det er lige præcis jeres styrke, at I ved det. Det er derfor, vi er så mange, der kan være med.

Stort tillykke med prisen. Og tak for sangen.

Af Ingrid Ank, leder af Grundtvig-Akademiet og redaktør af Grundtvigsk Tidende